

Mistr Zhuang: Vnitřní kapitoly

4.

Tesař jménem Shi na své cestě do státu Qi dorazil k zátočině, u níž uviděl mohutný dub užívaný místními lidmi jako božiště. Kmen stromu byl tak obrovitý, že se za něj mohl skrýt dospělý vůl, měřil sto pídí do šířky, vysoký byl jako hora, teprve v nějakých osmdesáti stopách vyrážely větve, z nichž nejmíň deset bylo tak silných, že by z nich mohli vyrobit čluny. Kolem stromu se pohybovaly zástupy poutníků jako davy na tržišti, tesař šel však dále svou cestou, po stromu se ani neohlédl. Zato jeho tovaryš se nemohl vynadívat. Teprve za hodnou dobu, když se dosyta vynadíval, dohonil mistra Shi, volaje na něj: „Co s vámi chodím s tesařskou sekyrou v ruce, ještě jsme nenarazili na strom tak vzácný, ale vy jste se na něj ani pořádně nepodíval, ani na chvíli jste se nezastavil a pokračoval jste v cestě, proč jste to udělal?“

„Dosti už, nechci už o tom stromě slyšet! Je to marný, zhola zbytečný strom. Zkus z něj udělat člun, potopí se ti, udělej z něj rakev, v ten ráz ti shnije, nadělej z něj náradí nebo nábytek, rozpadne se ti v ruce, zbuduj z něj vrata, zakrátko se ti zalijí smůlou, zkus z něj vytesat domovní sloup, sežerou jej červi. Je to strom, který pořádné dřevo nedá, a proto není k ničemu. Ostatně, jinak by ani nedosáhl takového věku!“

Po návratu domů se tentýž posvátný dub zjevil tesaři Shi ve spánku a takto jej oslovil: „S čím mne to chceš porovnávat? Chceš mne přirovnávat k těm svým pěstěným stromům, růžovým keřům, hrušním, pomerančovníkům, pomelovnickům, k jiným ovocným stromům a keřům, jež očešou, sotva na nich dozrají první plody, přitom jim většími větvemi lomcují a ty menší polámou? Tyhle stromy si svou užitečností jen ztrpčují život. Nikdy se nedožijí plného počtu let. Vydávající se všanc pustošivému zacházení světa, předčasně umírají v půli cesty. Tak je tomu se vším! Proto jsem se snažil dosíci stavu, v němž nebudu na nic použitelný. Teď, když se přibližuji okamžiku smrti, vím, že jsem toho konečně dosáhl. A to má pro mne ten největší užitek! Nikdy bych nedokázal vyrůst do takové velikosti, kdyby ve mně byla špetka užitečnosti! Ostatně, ty i já, my oba jsme věci, jak vůbec může jedna věc posuzovat druhou, sama věc. Co může vědět bezcenný smrtelník o bezcenném stromu?“

Procitnuv ze spánku, tesař Shi vyprávěl o svém snu tovaryšovi. A ten mu namítl: „Lpí-li však tolik na své naprosté neužitečnosti, proč potom slouží jako božiště?“

„Tak nemluv,“ opáčil mistr, „on jen tak spočinul a odevzdal se. Vyčítat mu to znamená nepochopit sám sebe. Myslíš tím snad to, že by mu hrozilo poražení, kdyby nebyl na místě božiště. Ten způsob, kterým se chrání, je prostě jiný, než užívají ostatní, a byl by daleko od skutečné pravdy každý, kdo by jej chtěl soudit podle obecných zásad povinnosti.“